

การพัฒนากระบวนการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรทางพระพุทธศาสนาใน
การลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน
Development of the process of enhancing the capacity of Buddhist
organizations in reducing risk factors according to Buddhism. Lamphun Province

ไกรสร แสงวงศ์

พุทธพงษ์ กันทะรส

พระมหาอรรถพล นริสโร

พระครูสมุห์อุทัย อุทัยเมธี

เครือข่ายสำนักงานกองทุนสนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.)

ksanvong@hotmail.com

บทคัดย่อ

บทความวิจัยนี้มีวัตถุประสงค์ เพื่อพัฒนากระบวนการเสริมสร้างขีดความสามารถของ
องค์กรทางพระพุทธศาสนาในการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน รูปแบบ
วิธีการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research)
โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ด้วยการการขับเคลื่อนกิจกรรมการ
เสริมสร้างสุขภาวะเพื่อการลดปัจจัยเสี่ยงจังหวัดลำพูน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยได้แก่ การสัมภาษณ์
แบบมีโครงสร้าง (Structured Interview) การสัมภาษณ์แบบไม่มีโครงสร้าง (Non -Structured
interview) การสนทนากลุ่ม (Focus Group) และการจัดประชุมสัมมนาทางวิชาการ เพื่อให้ข้อมูล
จากการศึกษาวิจัยแม่นยำมากขึ้น

ผลการวิจัยพบว่า กระบวนการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรพระพุทธศาสนา ได้
ผลักดันนโยบายโดยอาศัยบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนว
พระพุทธศาสนา ด้วยการเครือข่ายการเสริมสร้างสุขภาวะเพื่อการลดปัจจัยเสี่ยง จึงทำให้ภาคี
เครือข่ายมีความเข้มแข็งและก่อเกิดเครือข่ายร่วม ยังเกิดการยกระดับการพัฒนาระดับสูงในการ
เสริมสร้างสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา และการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนว

พระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน กลายเป็นนโยบายของคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน ที่ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยการลดปัจจัยเสี่ยงของคนในชุมชน และเป็นการผลักดันนโยบายสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงจังหวัดลำพูนต่อไป

คำสำคัญ : การพัฒนา; องค์กรพุทธ ; ปัจจัยเสี่ยง

Abstract

his research article have a purpose To develop the process of enhancing the capacity of Buddhist organizations in reducing risk factors according to Buddhism. Lamphun Province. This is a research study using qualitative research methodology using action research methodology by driving activities to enhance health for reducing risk factors in Lamphun Province. The tools used in the research include Structured interviews. unstructured interviews. focus groups and academic seminars. to make data from research studies more accurate

The results showed that The process of developing the capabilities of Buddhist organizations has pushed the policy by taking an important role in enhancing health and learning according to Buddhism with health promotion networks to reduce risk factors Thus. the network partners are strengthened and forming a joint network. There is also an upgrading of the development of the Sangha in enhancing well-being according to Buddhism. And building a network to reduce risk factors according to Buddhism. Lamphun Province has become a policy of the Sangha in Lamphun Province. which drives the village project to keep the 5 precepts by reducing the risk factors of people in the community and is a policy push for local government organizations which has given importance to driving the reduction of risk factors in Lamphun Province

Keywords: development; Buddhist organization ; risk factors

บทนำ

การสร้างเครือข่ายความร่วมมือเพื่อพัฒนาสุขภาวะของคนในสังคม ถือเป็นองค์ประกอบสำคัญของการสร้างสังคมสุขภาวะ การที่จะบรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าวจำเป็นต้องผลักดันให้หน่วยงานต่าง ๆ มีส่วนต่อการสนับสนุนนโยบาย องค์ความรู้ และกิจกรรมการป้องกันปัจจัยเสี่ยงหลักที่คุกคามสุขภาวะของคนในสังคม ปัจจุบันมหาเถรสมาคมได้มีมติให้คณะสงฆ์ดำเนินการขับเคลื่อนการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา โดยมีคณะกรรมการฝ่ายสาธารณสงเคราะห์ของมหาเถรสมาคม เป็นผู้ขับเคลื่อนกิจกรรมภายใต้แผนงานส่งเสริมความร่วมมือภาคีเครือข่าย (บวร) และแผนงานพระพุทธศาสนาเพื่อสังคม ซึ่งมีวัตถุประสงค์เพื่อให้พระสงฆ์และวัดในฐานะสถาบันทางสังคมหนึ่งที่สำคัญของสังคมไทย เป็นกลไกสนับสนุนให้เกิดความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคมในการพัฒนาสังคมในมิติต่าง ๆ ส่งผลให้คณะสงฆ์สามารถพัฒนากิจกรรมและมีบทบาทการขับเคลื่อนกิจกรรมการพัฒนาสุขภาวะร่วมกับภาคีเครือข่ายมากขึ้น

การดำเนินงานของโครงการเสริมสร้างสุขภาวะและเครือข่ายทางสังคมเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ ที่ดำเนินการโดยสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ภายใต้การสนับสนุนของสำนักสนับสนุนการควบคุมปัจจัยเสี่ยงหลัก สำนักงานกองทุนสนับสนุนการเสริมสร้างสุขภาพ (สสส.) ระหว่าง พ.ศ. 2561 - 2562 ได้สนับสนุนให้คณะสงฆ์ขับเคลื่อนกิจกรรมลดปัจจัยเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการในพื้นที่ 24 จังหวัด ก่อให้เกิดการพัฒนาองค์ความรู้และกระบวนการเสริมสร้างสุขภาวะเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ โดยนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาใช้ในกระบวนการเลิกปัจจัยเสี่ยงหลัก อาทิ การใช้หลักสัมมาทิฐิ เริ่มต้นกระบวนการละ ละ เลิกด้วยความคิดเห็นที่ถูกต้อง การมีอัมมฉันทะ คือ ความพยายามทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดี และการใช้หลักโยนิโสมนสิการ เพื่อให้ผู้ที่ต้องการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมคิดใคร่ครวญถึงโทษและมีการกระทำที่ต่อเนื่อง เป็นต้น และพบว่าการสร้างชุมชนต้นแบบเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงเชิงพุทธบูรณาการ จำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือระหว่างองค์กรภาคส่วนต่าง ๆ ทั้งหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม ในการจัดกิจกรรมการรณรงค์เผยแพร่ความรู้ การระดมความคิดเห็นเกี่ยวกับแนวทางการลด ละ เลิก ปัจจัยเสี่ยงหลัก ตลอดจนการสร้างกลไกในการพัฒนาพื้นที่ที่ใช้กิจกรรมทางพระพุทธศาสนาเป็นเครื่องมือในการขับเคลื่อนงาน อาทิ ให้ผู้ที่มีพฤติกรรมบริโภคปัจจัยเสี่ยงหลักตั้งจิตอธิษฐานบวชใจเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงหลัก โดยมีหน่วยงานภาคประชาสังคมอย่างเครือข่ายองค์กรงดเหล้าคอยเป็นพี่เลี้ยงสนับสนุนกระบวนการเลิกปัจจัยเสี่ยงหลัก และมีโรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพตำบลคอยติดตามผล

การปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เป็นต้น นอกจากนี้แนวทางการพัฒนาเครือข่ายให้เกิดความยั่งยืนในพื้นที่จำเป็นต้องพัฒนาเครือข่ายที่เป็นทางการ คือ การพัฒนาความร่วมมือขององค์กรที่เกี่ยวข้องกับการสร้างสุขภาวะวิถีพุทธทั้งที่อยู่ในองค์กรคณะสงฆ์และหน่วยงานราชการ เช่น สำนักงานเจ้าคณะจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น สำนักงานสาธารณสุขจังหวัด และมหาวิทยาลัยสงฆ์ในพื้นที่ ที่จะกลายเป็นเครือข่ายความร่วมมือเพื่อกำหนดแนวทางการบังคับใช้กฎหมายและการมีกลยุทธ์เพื่อสร้างการมีส่วนร่วมระหว่างหน่วยงานในการพัฒนาองค์ความรู้และกิจกรรมเพื่อการลดปัจจัยเสี่ยงหลักภายใต้หลักการ “บวร” (บ้าน วัด โรงเรียนหรือราชการ) ในแนวทางการลดปัจจัยเสี่ยงให้เกิดขึ้นในชุมชนได้อย่างยั่งยืน

จากการเล็งเห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาเครือข่ายความร่วมมือเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงหลัก การดำเนินโครงการในระยะที่ผ่านมาได้จัดเวทีสื่อสารสาธารณะเพื่อสร้างความร่วมมือและยกระดับนโยบายการลดปัจจัยเสี่ยงหลัก ตลอดจนสร้างการรับรู้และเผยแพร่กฎหมายที่เกี่ยวข้องกับเครื่องดื่มแอลกอฮอล์และผลิตภัณฑ์ยาสูบ โดยมีหน่วยงานที่ร่วมลงนามความร่วมมือ (MOU) เพื่อเป็นฐานการทำงานร่วมกันในอนาคต ประกอบด้วย โครงการสร้างความปรองดองสมานฉันท์โดยใช้หลักธรรมทางพระพุทธศาสนา “หมู่บ้านรักษาศีล 5” คณะสงฆ์ภาค 6 คณะสงฆ์ภาค 7 กรมการปกครอง กรมควบคุมโรค คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ และสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย โดยภายหลังการลงนามความร่วมมือดังกล่าว กรมการปกครอง โดยอธิบดีกรมการปกครองได้มีหนังสือ ที่ มท 0310.4/ว 35126 ลงวันที่ 26 ธันวาคม 2562 ถึงผู้ว่าราชการจังหวัดทุกจังหวัดแจ้งนายอำเภอทุกอำเภอ ให้บูรณาการและสนับสนุนการทำงานร่วมกับหน่วยงานที่ร่วมลงนามตามบันทึกข้อตกลง อีกทั้งสำนักงานโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 ได้จัดทำหนังสือเพื่อแจ้งต่อที่ประชุมหาเถรสมาคมเพื่อมีมติรับทราบการดำเนินกิจกรรมของโครงการในลำดับต่อไป

อย่างไรก็ตามการดำเนินงานของโครงการในระยะที่ผ่านมา พบว่า การดำเนินการพัฒนาสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน มีการขับเคลื่อนอย่างต่อเนื่อง และให้ความสำคัญกับสถานการณ์ปัญหาของ สุราและบุหรี่ ในประเทศไทย เป็นสาเหตุสำคัญที่สุดของโรคเรื้อรังที่เกิดขึ้นกับคนไทย ได้แก่ โรคมะเร็ง โรคเส้นเลือดสมองและหัวใจ โรคเบาหวาน โรคปอดเรื้อรัง ทำให้คนในจังหวัดลำพูน เสียชีวิตจากการดื่มสุรา สูบบุหรี่ ปีละมากกว่า 300 คน และข้อมูลจากกระทรวง

สาธารณสุขมีการสำรวจพฤติกรรมการสูบบุหรี่และการดื่มสุราของประชากรในจังหวัดลำพูน ปี พ.ศ. 2563 พบว่า มีประชากรอายุ 18 ปีขึ้นไป ทั้งสิ้น 335.306 คน เป็นผู้ป่วยจากการสูบบุหรี่ และดื่มสุรา จำนวน 22.130 คน และมีการเข้าถึงบริการสะสมร้อยละ 17.33 ของจำนวนประชากรทั้งหมดในจังหวัดลำพูน (ข้อมูลทางสถิติของกระทรวงสาธารณสุข (ออนไลน์) ทั้งนี้คณะสงฆ์จังหวัดลำพูน ยังไม่ได้มุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมที่มีประสิทธิภาพในการสร้างกลไกการประสานงานภาคีเครือข่ายและการเสริมสร้างองค์ความรู้ ตลอดจนยังไม่ได้มุ่งเน้นการดำเนินกิจกรรมเพื่อป้องกันนักดื่มหรือนักสูบบุหรี่ใหม่ ทั้งที่เป็นฆราวาสและสามเณร ที่จะช่วยเป็นการป้องกันและสร้างภูมิคุ้มกันแก่เด็กและเยาวชนให้ห่างไกลจากปัจจัยเสี่ยงหลัก ดังนั้นการพัฒนาองค์ความรู้ให้กับองค์กรทางพระพุทธศาสนา ทั้งในมิติของกฎหมาย หลักธรรมทางพระพุทธศาสนาเพื่อการสร้างเครือข่ายการลดปัจจัยเสี่ยงทางสุขภาพ ตลอดจนข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อการบูรณาการกิจกรรมร่วมกับหน่วยงานภาครัฐ ภาคเอกชน และภาคประชาสังคม เป็นภารกิจที่สำคัญของโครงการที่จะเชื่อมโยงให้คณะสงฆ์ในพื้นที่สามารถสร้างกิจกรรมกับการลดปัจจัยเสี่ยงหลักที่สอดคล้องกับสภาพปัญหาในพื้นที่ พันธกิจของคณะสงฆ์ ตลอดจนสร้างความยั่งยืนในการดำเนินกิจกรรมดังกล่าว

ดังนั้นคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน ภายใต้การดำเนินการของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงดำเนินการพัฒนาข้อเสนอโครงการเพื่อศึกษาและดำเนินกิจกรรมภายใต้เรื่อง “การสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน” ที่กำหนดแนวทางสำคัญในการดำเนินกิจกรรมผ่านการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานของวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพื้นที่และภาคีเครือข่าย ในพื้นที่จังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของคณะสงฆ์และเสริมสร้างเครือข่ายการลดปัจจัยเสี่ยงในชุมชน และการป้องกันนักดื่มนักสูบบุหรี่ใหม่ตามแนวพระพุทธศาสนา ด้วยกลไก “บวร” โดยมุ่งเน้นการสังเคราะห์องค์ความรู้และถอดบทเรียนการสร้างสุขภาวะวิถีพุทธเพื่อการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา ตลอดจนบูรณาการนโยบายการลดปัจจัยเสี่ยงหลักตามแนวพระพุทธศาสนา ร่วมกับภาคีเครือข่าย ทั้งนี้เพื่อสนับสนุนให้การดำเนินงานที่จะเกิดขึ้นสามารถบรรลุเป้าหมายที่สร้างสุขภาวะอย่างยั่งยืน สอดคล้องกับการปฏิรูปกิจการพระพุทธศาสนา รวมทั้งสร้างให้องค์กรพระพุทธศาสนาเป็นส่วนหนึ่งของหน่วยงานที่รับผิดชอบต่อการพัฒนาสุขภาวะของคนไทยอย่างยั่งยืนในอนาคตต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

เพื่อพัฒนากระบวนการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรทางพระพุทธศาสนาในการลด
ปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน

กรอบแนวคิดการวิจัย

งานวิจัยนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ และ การสัมภาษณ์ ผู้วิจัยกำหนดกรอบแนวคิดการวิจัย
ตามแนวคิด/ทฤษฎี โดยมีรายละเอียดดังนี้

๖. กรอบแนวคิดของโครงการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

รูปแบบวิธีการวิจัยครั้งนี้ เป็นการศึกษาวิจัยโดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative research) โดยใช้ระเบียบวิธีการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ด้วยการลงพื้นที่สำรวจศักยภาพของเครือข่ายเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน และดำเนินพัฒนากิจกรรมเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน โดยมีขั้นตอนการวิจัย ดังนี้

1. การวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) โดยมีขั้นตอนดังนี้

1) การลงพื้นที่ใน คณะสงฆ์ 8 อำเภอ ได้แก่ อำเภอเมือง ป่าซาง บ้านโฮ้ง ลี้ ห่มช้าง แม่ทา บ้านธิ และเวียงหนองล่อง ชุมชนต้นแบบเพื่อการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน จำนวน 2 ชุมชน โรงเรียนหมู่บ้านศีล 5 จำนวน 8 อำเภอ ๆ ละ 1 โรงเรียน

2) การสัมภาษณ์ สทนากลุ่มกับตัว เครือข่ายต่างๆ หน่วยงานภาครัฐ และเอกชน เช่น สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัด องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น และสถาบันการศึกษา ในจังหวัดลำพูน เพื่อทราบถึงแนวทางการพัฒนาเครือข่ายเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา ภายใต้การเป็นเครือข่ายของพื้นที่พัฒนาและสร้างสรรค์ศิลปะเชิงสร้างสรรค์

2. การวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) โดยการลงพื้นที่ดำเนินกิจกรรมเพื่อเสริมสร้างเครือข่ายเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา โดยเน้นการทำงานวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research-PAR) มีขั้นตอน ดังนี้

ขั้นตอนที่ 1 การร่วมศึกษาและวิเคราะห์ปัญหาอย่างมีส่วนร่วมกับกลุ่มเครือข่ายเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา โดยการกระตุ้นให้เครือข่ายได้เรียนรู้สภาพของชุมชน วิถีชีวิต สังคม ทรัพยากร และสิ่งแวดล้อมเพื่อใช้เป็นข้อมูลเบื้องต้นในการจัดทำและประกอบการพิจารณาวางแผนงานวิจัย

ขั้นตอนที่ 2 การร่วมวางแผน เป็นการวางแผนการพัฒนาหลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นเครือข่าย และนำข้อมูลมาวิเคราะห์พื้นที่ศิลปะในชุมชน โดยการนำมาอภิปรายแสดงความคิดเห็นร่วมกันเพื่อกำหนดนโยบายและวัตถุประสงค์ของโครงการ การกำหนดวิธีการและแนวทางการดำเนินงาน

รายงานสืบจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “พระพุทธศาสนา กับ แนวโน้มโลกยุคใหม่ : วิถีครู
บาครีชียสู่อารยธรรมร่วมสมัย” “Buddhism and New Global Trends : The Footprint of Khrua Sriwichai Towards
Contemporary Civilization”

ขั้นตอนที่ 3 การร่วมดำเนินการ เป็นการมีส่วนร่วมของประชาชนในการดำเนินการพัฒนา หรือเป็นขั้นตอนปฏิบัติการตามแผนการวิจัยที่ได้วางไว้ ขั้นตอนนี้เป็นขั้นตอนที่เครือข่ายมีส่วนร่วมในการสร้างพื้นที่ โดยการสนับสนุนด้านเงินทุน วัสดุอุปกรณ์ และแรงงาน รวมทั้งการเข้าร่วมในการบริหารงาน การประสานขอความช่วยเหลือจากภายนอกในกรณีที่มีความจำเป็น

ขั้นตอนที่ .4 การร่วมรับผลประโยชน์ โดยประชาชนต้องมีส่วนร่วมในการกำหนดการแจกจ่ายผลประโยชน์จากกิจกรรมการวิจัยในพื้นที่ศิลปะในชุมชนร่วมกันอย่างเท่าเทียม

ขั้นตอนที่ 5 เป็นการมีส่วนร่วมติดตามประเมินผลการดำเนินงานวิจัย และผลของการพัฒนาจากการดำเนินการไปแล้วว่าสำเร็จตามวัตถุประสงค์หรือไม่ มีปัญหาอุปสรรค และข้อจำกัดอย่างไร เพื่อแก้ไขปัญหาดังกล่าว ที่เกิดขึ้นได้ทันที และนำข้อผิดพลาดไปเป็นบทเรียนในการดำเนินการต่อไป การเปิดให้ประชาชนหรือชาวบ้านที่เกี่ยวข้องได้มีโอกาสเข้าร่วมในพื้นที่ศิลปะในชุมชนทั้งในด้านการสร้างสรรค์และร่วมกันอนุรักษ์ ซึ่งก่อให้เกิดรากฐานแห่งความยั่งยืนของการพัฒนา

การวิจัยครั้งนี้ มีความมุ่งหวังให้เกิดการเสริมสร้างเครือข่ายเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา โดยมีการค้นคว้าด้านข้อมูลและเนื้อหา ดังนี้

ผลการวิจัย

กระบวนการเสริมสร้างขีดความสามารถขององค์กรทางพระพุทธศาสนาในการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน เป็นการขับเคลื่อนงานของเครือข่ายต่าง ๆ ได้แก่ 1)สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน 2)สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน 3)สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน .4)กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน 5)เครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคเหนือตอนบน 6)เครือข่ายหมู่บ้านต้นแบบรักษาศีล 5 จังหวัดลำพูน 7)สถาบันวิจัยหรือภูซัย 8)ชมรมกล่าดีศรีลำพูน .9)เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูน และ 10)วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย ที่เกิดการบันทึกความร่วมมือเพื่อการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน

ซึ่งมีกิจกรรมต่างๆ ดังนี้

- ๑) กิจกรรมการ รณรงค์ ลด ละ เลิก เหล้าบุหรี่ เนื่องในเทศกาลวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา
- ๒) เวทีขับเคลื่อนการเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน
- ๓) การเสริมสร้างชุมชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์การลด ละ เลิก บุหรี่ และ สุรา ในชุมชน”
- ๔) การเสริมสร้างชุมชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์การลด ละ เลิก บุหรี่ และ สุรา ในชุมชน”
- ๕) การการอบรมเพื่อเสริมสร้างเยาวชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์และป้องกันนักสูบ(บุหรี่)/นักดื่ม(สุรา)หน้าใหม่”
- ๖) “การแข่งขันทักษะวิชาการทางพระพุทธศาสนาและการกีฬา” กิจกรรมการเสริมสร้างเยาวชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์และป้องกันนักสูบ(บุหรี่)/นักดื่ม(สุรา)หน้าใหม่”
- ๗) กิจกรรมการนำเสนอผลการดำเนินงานกระบวนการเสริมสร้างเยาวชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์และป้องกันนักสูบ(บุหรี่)/นักดื่ม(สุรา)หน้าใหม่”
- ๘) กิจกรรมการเสริมสร้างสามเณรเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์และป้องกันนักสูบ(บุหรี่)/นักดื่ม(สุรา)หน้าใหม่”

1) กิจกรรมการ รณรงค์ ลด ละ เลิก เหล้าบุหรี่ เนื่องในเทศกาลวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา

วันที่ 5 กรกฎาคม 2563

สถานที่จัดกิจกรรม: วัดพระธาตุหริภุญชัยวรมหาวิหาร อำเภอเมืองลำพูน

จำนวนผู้เข้าร่วม พระสงฆ์/สามเณร 80 รูป ประชาชน 300 คน

รูปแบบกิจกรรม

การจัดกิจกรรมวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา เพื่อลด ละ เลิก เหล้าบุหรี่ ขึ้น ภายใต้โครงการ
การสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา โดยความร่วมมือกัน ของคณะสงฆ์
จังหวัดลำพูน สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการสร้างเสริมสุขภาพ (สสส.) หน่วยงานภาครัฐ และภาคีเครือข่ายในพื้นที่ โอกาสนี้นายพงศ์
รัตน์ ภิมวรรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดลำพูน ได้มอบป้ายรณรงค์ลดละเลิกเหล้าบุหรี่ ให้แก่ผู้แทนจาก 17
ชุมชนในเขตเทศบาลเมืองลำพูน ซึ่งเป็นชุมชนนำร่องในการรณรงค์

ทั้งนี้ โครงการการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา เกิดจากความ
ร่วมมือ ระหว่างคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน และหน่วยงานภาคีเครือข่ายร่วมกันขับเคลื่อนเพื่อสร้างความ
ตระหนักถึงพิษภัยและผลกระทบอันเกิดจากการบริโภคสุรา อันเป็นปัจจัยเสี่ยงที่มีผลเสียต่อ
สุขภาพ มีการกำหนดนโยบายและแผนงานพัฒนากิจกรรม องค์ความรู้ นำไปสู่การกำหนดรูปแบบของ
การเรียนรู้และต่อยอดองค์ความรู้ในการขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 และการรณรงค์ ลด
ละ เลิก เหล้าบุหรี่ ในเทศกาลวันสำคัญทางพระพุทธศาสนา วันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา ซึ่งมีที่
จะขยายผลให้ครอบคลุมในทุกชุมชนของพื้นที่จังหวัดลำพูนต่อไป

อย่างไรก็ตาม คณะรัฐมนตรียังได้กำหนดให้วันงดดื่มสุราแห่งชาติ ตรงกับวันเข้าพรรษาของ
ทุกปี ปีนี้ตรงกับวันที่ 6 กรกฎาคม 2563 พลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี ได้ให้คำขวัญ
เนื่องในวันงดดื่มสุราแห่งชาติ ประจำปี 2563 ว่า “ สุรา พาคิดน้อย ด้วยความปลอดภัย ” พร้อมทั้ง
เชิญชวนประชาชนและทุกภาคส่วนร่วมกันใช้โอกาสนี้เริ่มต้นลด ละ เลิก เหล้าบุหรี่ ตลอดช่วงการ
เข้าพรรษาเป็นเวลา 3 เดือน

ภาคีเครือข่ายที่เกิดขึ้น

1) ส่วนงานราชการ และฝ่ายปกครอง ในจังหวัดลำพูน ที่สนับสนุนและส่งเสริมการ
ขับเคลื่อนโครงการฯ

2) คณะสงฆ์จังหวัดลำพูน ที่เป็นศูนย์กลางในการมีส่วนร่วมการขับเคลื่อนโครงการฯ

3) ชุมชนต้นแบบของอำเภอเมือง เป็นชุมชนในการขยายต่อยอดให้ชุมชนอื่นๆในการ
ขับเคลื่อนโครงการฯ

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้น

เชิงปริมาณ

- มีผู้ลงนามปฏิญาณตนลด ละ เลิก อบายมุข จำนวน 123 คน
- เกิดชุมชนนำร่องการลด ละ เลิก เหล้าบุหรี่ จำนวน 17 ชุมชนเมือง

เชิงคุณภาพ

- ชุมชนเกิดความตระหนักถึงโทษและผลกระทบของปัจจัยเสี่ยง
- เกิดการผลักดันนโยบายจังหวัดโดยผู้ว่าราชการจังหวัด และเจ้าคณะจังหวัดลำพูน

2) เวทีขับเคลื่อนการเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัด
ลำพูน

วันที่: 12 กรกฎาคม 2563

สถานที่จัดกิจกรรม: ณ หอประชุมสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์ วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

จำนวนผู้เข้าร่วม พระสงฆ์/สามเณร 500 รูป ประชาชน 150 คน

รูปแบบกิจกรรม

เวทีขับเคลื่อนการเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน
เกิดความร่วมมือระหว่าง วัด และชุมชนต้นแบบ 12 ชุมชน ในจังหวัดลำพูน ร่วมจัดกิจกรรมพิธีเปิด
“ศูนย์เรียนรู้พุทธวัฒนธรรม” เพื่อเรียนรู้และสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยง จังหวัดลำพูน และ
บรรยายพิเศษพร้อมประกาศนโยบาย “การบูรณาการกิจการพระพุทธศาสนากับการพัฒนาเชิง
พื้นที่” ลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา โดย. พระสุธีรัตนบัณฑิต.รศ.ดร. ผู้อำนวยการ
สถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ เกิดกระบวนการยกระดับการขับเคลื่อนเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนว
พระพุทธศาสนา ที่ให้ความสำคัญกับวัด ในการอบรมเผยแผ่หลักธรรมที่บูรณาการกับการลด ละ
เลิก เหล้าบุหรี่ และให้ความสำคัญกับชุมชนต้นแบบ 12 ชุมชน ในการเป็นแหล่งเรียนรู้ของชุมชน
อื่น ๆ ของจังหวัดลำพูน เพื่อขยายต่อยอดการเป็นชุมชนหมู่บ้านรักษาศีล 5 ที่ปลอดอบายมุขทั้งปวง
ภาคีเครือข่ายที่เกิดขึ้น

1)สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน 2)สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน 3)สำนักงาน
สาธารณสุขจังหวัดลำพูน .4)กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน 5)เครือข่ายองค์กรงดเหล้า
ภาคเหนือตอนบน 6)เครือข่ายหมู่บ้านต้นแบบรักษาศีล 5 จังหวัดลำพูน 7)สถาบันวิจัยหรือศูนย์
และ 8) วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้น

เชิงปริมาณ

- ประกาศวัดปลอดเหล้าบุหรี 500 วัดในจังหวัดลำพูน
- ประชาชนลงปฏิญาณลด ละ เลิก อบายมุข 150 คน
- เกิดเครือข่ายชุมชนในการลด ละ เลิก เหล้าบุหรี 20 ชุมชน

เชิงคุณภาพ

- วัดเกิดความตระหนักถึงโทษและผลกระทบของปัจจัยเสี่ยง ตลอดจนกฎหมาย
เกี่ยวกับเขตห้ามบุหรี เหล้า ในวัด

- เกิดการขับเคลื่อนระดับคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน โดยเจ้าคณะจังหวัดลำพูน เจ้าคณะ
อำเภอ เจ้าคณะตำบล และเจ้าอาวาสทุกรูป

3) กิจกรรมการเสริมสร้างชุมชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา ชุมชนบ้าน
ห้วยแท้ง“ร่วมรณรงค์การลด ละ เลิก บุหรี และ สุรา ในชุมชน”

วันที่: 26 กันยายน 2563

สถานที่จัดกิจกรรม ชุมชนบ้านห้วยแท้ง ตำบลป่าพลู อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน

จำนวนผู้เข้าร่วม พระสงฆ์/สามเณร .45 รูป ประชาชน 300 คน

รูปแบบกิจกรรม

การขับเคลื่อนชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนว
พระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเสริมสร้างชุมชนในการลดปัจจัยเสี่ยง (บุหรี.
สุรา) ตามแนวพระพุทธศาสนา 2) เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการสร้างกระบวนการของชุมชนในการ
รณรงค์ ลด ละ เลิก บุหรีและสุรา และ 3) เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัด
ลำพูน ในครั้งนี้ ชุมชนบ้านห้วยแท้ง ตำบลป่าพลู อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นชุมชนที่มี
การพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อลด ละ เลิกเหล้าบุหรี เป็นชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัด

ลำพูน ซึ่งมีกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน การพัฒนานวัตกรรมการเล่นเล้าบุหรื เช่น การมอบเสื้อดาวให้กับผู้ที่เล่นเล้าบุหรืถาวร การเสวนาบุคคลต้นแบบในการเล่นเล้าบุหรื การจัดทำธรรมนูญชุมชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา และการห้ามขาย ซื้อมะเหล้าบุหรืทุกวันพระ โดยการลงนามความร่วมมือในชุมชน และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมของเครือข่ายต่าง ๆ อย่างมีส่วนร่วม

ภาคีเครือข่ายที่เกิดขึ้น

1) คณะสงฆ์อำเภอบ้านโฮ่ง จังหวัดลำพูน 2) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น 3) สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน .4) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลป่าพลู 5) โรงเรียนวัดห้วยแท้ง 6) อำเภอบ้านโฮ่ง และ 7) หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลป่าพลู

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้น

เชิงปริมาณ

- เกิดชุมชนต้นแบบที่ขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมแห่งที่ 1 ประจำปี 2563
- ประชาชนประกาศลด ละ เลิก เหล้าบุหรื จำนวน 1.45 คน
- ร้านค้าเข้าร่วมบันทึกความร่วมมือไม่ขายเหล้าบุหรื 7 ร้าน

เชิงคุณภาพ

- ชุมชนเกิดความตระหนักถึงโทษและผลกระทบในการดื่มเหล้า สูบบุหรื
- วัดเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนลดปัจจัยเสี่ยง
- เยาวชนในชุมชนเกิดชมรมเพื่อขับเคลื่อนการรณรงค์อบายมุขในชุมชน

.4) กิจกรรมการเสริมสร้างชุมชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา ชุมชนบ้านแพะตันยางงาม“ร่วมรณรงค์การลด ละ เลิก บุหรื และ สุรา ในชุมชน”

วันที่: 13 ตุลาคม 2563

สถานที่จัดกิจกรรม: ชุมชนบ้านแพะตันยางงาม ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน
จำนวนผู้เข้าร่วม พระสงฆ์/สามเณร 20 รูป ประชาชน 200 คน

รูปแบบกิจกรรม

การขับเคลื่อนชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 ในการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน มีวัตถุประสงค์ 1) เพื่อเสริมสร้างชุมชนในการลดปัจจัยเสี่ยง (บุหรื. สุรา) ตามแนวพระพุทธศาสนา 2) เพื่อสนับสนุนกิจกรรมการสร้างกระบวนการของชุมชนในการ

รณรงค์ ลด ละ เลิก บุหรี่และสุรา และ 3) เพื่อพัฒนาเป็นชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5 จังหวัด
ลำพูน ในครั้งนี้ ชุมชนบ้านแพะต้นยางงาม ตำบลบ้านธิ อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน ซึ่งเป็นชุมชน
ที่มีการพัฒนาอย่างมีส่วนร่วมเพื่อลด ละ เลิกเหล้าบุหรี่ เป็นชุมชนต้นแบบหมู่บ้านรักษาศีล 5
จังหวัดลำพูน ซึ่งมีกระบวนการประชาคมหมู่บ้าน การพัฒนานวัตกรรมลดการเลิกเหล้าบุหรี่ เช่น การ
อบรมเรื่องการลด ละ เลิก เหล้าบุหรี่ การเสวนาบุคคลต้นแบบในการเลิกเหล้าบุหรี่ การจัดทำ
ธรรมนูญชุมชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา และการห้ามขาย ซื้อมเหล้าบุหรี่ปัจุบัน
พระ โดยการลงนามความร่วมมือในชุมชน และได้รับการสนับสนุนส่งเสริมของเครือข่ายต่าง ๆ อย่าง
มีส่วนร่วม

ภาคีเครือข่ายที่เกิดขึ้น

1) คณะสงฆ์อำเภอบ้านธิ จังหวัดลำพูน 2) องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น 3) สำนักงาน
พระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน .4) โรงพยาบาลส่งเสริมสุขภาพประจำตำบลบ้านธิ 5) โรงเรียนวัดศรี
มูล 6) อำเภอบ้านธิ และ 7) หน่วยอบรมประชาชนประจำตำบลบ้านธิ

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้น

เชิงปริมาณ

- เกิดชุมชนต้นแบบที่ขับเคลื่อนอย่างเป็นรูปธรรมแห่งที่ 2 ประจำปี 2563
- ประชาชนประกาศลด ละ เลิก เหล้าบุหรี่ปัจุบัน .95 คน
- ร้านค้าเข้าร่วมบันทึกความร่วมมือไม่ขายเหล้าบุหรี่ปัจุบัน 3 ร้าน

เชิงคุณภาพ

- ชุมชนเกิดความตระหนักถึงโทษและผลกระทบในการดื่มเหล้า สูบบุหรี่ปัจุบัน
- วัดเป็นแกนนำในการขับเคลื่อนลดปัจจัยเสี่ยง
- เยาวชนในชุมชนเกิดชมรมเพื่อขับเคลื่อนการรณรงค์อบายมุขในชุมชน

5) กิจกรรมการอบรมเพื่อเสริมสร้างเยาวชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัด
ลำพูน“ร่วมรณรงค์และป้องกันนักสูบ(บุหรี่)/นักดื่ม(สุรา)หน้าใหม่”

วันที่ 15- 17 พฤศจิกายน 2563

สถานที่จัดกิจกรรม: วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน และ วัดแม่สารป่าขาม อำเภอเมือง และ
วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน

จำนวนผู้เข้าร่วม พระสงฆ์สามเณร 50 รูป เยาวชน 700 คน

รูปแบบกิจกรรม

การขับเคลื่อนการเสริมสร้างเยาวชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัด
ลำพูน “ร่วมรณรงค์และป้องกันนักสูบ(บุหรี)/นักดื่ม(สุรา)หน้าใหม่” ภายใต้โรงเรียนศีล 5 โดยการ
ทำงานผ่านเครือข่ายชมรมกัลยาณิวัฒนา และชมรมค่ายคุณธรรมของวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ซึ่งเป็นการ
ประสานงานและทำงานอย่างมีส่วนร่วมในโรงเรียน จำนวน 8 โรงเรียนของจังหวัดลำพูน และ
คัดเลือกแกนนำเพื่อจัดอบรมให้ความรู้แก่กลุ่มเยาวชนในโรงเรียน เกิดการจัดการอบรมคุณธรรม
เพื่อให้เยาวชนได้เป็นผู้พัฒนากิจกรรมในการลดปัจจัยเสี่ยงเพื่อป้องกันนักสูบและนักดื่มหน้าใหม่ โดย
การสนับสนุนสื่อและงบประมาณในการขับเคลื่อนกิจกรรม ซึ่งโรงเรียนได้ให้ความสำคัญและมีการ
ขับเคลื่อนกิจกรรมอย่างต่อเนื่อง

ผลสำเร็จที่เกิดขึ้น

เชิงปริมาณ

- เกิดโรงเรียนแกนนำจังหวัดลำพูนในการขับเคลื่อนโรงเรียนศีล 5 จำนวน 8 โรงเรียน

เชิงคุณภาพ

- เยาวชนเกิดความตระหนักถึงโทษและผลกระทบในการดื่มเหล้า สูบบุหรี่
- นำไปสู่การผลักดันเชิงนโยบายทุกโรงเรียนในจังหวัดลำพูน

อภิปรายผลการวิจัย

19-20 มีนาคม พ.ศ. 2565 ณ หอประชุมสมเด็จพระมหารัชมังคลาจารย์วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

การดำเนินการของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงดำเนินการพัฒนาข้อเสนอโครงการเพื่อศึกษาและดำเนินกิจกรรมภายใต้เรื่อง “การสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน” ที่กำหนดแนวทางสำคัญในการดำเนินกิจกรรมผ่านการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานของวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพื้นที่และภาคีเครือข่าย ในพื้นที่จังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของคณะสงฆ์และเสริมสร้างเครือข่ายการลดปัจจัยเสี่ยงในชุมชน และการป้องกันนักติ่มนักสูบน้ำใหม่ตามแนวพระพุทธศาสนา ด้วยกลไก “บวร” โดยมุ่งเน้นการสังเคราะห์องค์ความรู้และถอดบทเรียนการสร้างสุขภาวะวิถีพุทธเพื่อการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา ตลอดจนบูรณาการนโยบายการลดปัจจัยเสี่ยงหลักตามแนวพระพุทธศาสนาร่วมกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ 1)สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน 2)สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน 3)สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน 4)กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน 5)เครือข่ายองค์กรงดเหล้าภาคเหนือตอนบน 6)เครือข่ายหมู่บ้านต้นแบบรักษาศีล 5 จังหวัดลำพูน 7)สถาบันวิจัยทรัพยากร 8)ชมรมกล่าดีศรีลำพูน 9)เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูน และ 10)วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ที่มุ่งนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ได้แก่ หลักภวนาธรรม สังคหวัตถุธรรม อปริหานิยธรรม และอริยมรรคธรรม โดยการขับเคลื่อนการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน ภายใต้หลัก “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน จึงเกิดกระบวนการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1) กิจกรรมการ รณรงค์ ลด ละ เลิก เหล้า บุหรี่ เนื่องในเทศกาลวันอาสาฬหบูชาและวันเข้าพรรษา 2) เวทีขับเคลื่อนการเสริมสร้างเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน 3) การเสริมสร้างชุมชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์การลด ละ เลิก บุหรี่ และ สุรา ในชุมชน” 4) การเสริมสร้างชุมชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์การลด ละ เลิก บุหรี่ และ สุรา ในชุมชน” 5) การการอบรมเพื่อเสริมสร้างเยาวชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์และป้องกันนักสูบ(บุหรี่)/นักติ่ม(สุรา)หน้าใหม่” 6) “การแข่งขันทักษะวิชาการทางพระพุทธศาสนาและการกีฬา” กิจกรรมการเสริมสร้างเยาวชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์และป้องกันนักสูบ(บุหรี่)/นักติ่ม(สุรา)หน้าใหม่” 7) กิจกรรมการนำเสนอผลการดำเนินงานกระบวนการเสริมสร้างเยาวชนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตาม

แนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์และป้องกันนักสูบ(บุหรื)/นักดื่ม(สุรา)หน้าใหม่” 8) กิจกรรมการเสริมสร้างสามเณรเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน “ร่วมรณรงค์และป้องกันนักสูบ(บุหรื)/นักดื่ม(สุรา)หน้าใหม่” ได้ผลักนโยบายโดยอาศัยบทบาทสำคัญในการเสริมสร้างสุขภาวะและการเรียนรู้ตามแนวพระพุทธศาสนา ด้วยการเครือข่ายการเสริมสร้างสุขภาพเพื่อการลดปัจจัยเสี่ยง ทั้ง 8 เครือข่าย ที่มีกระบวนการทำงานตั้งแต่ปี 255.9 ของการขับเคลื่อนสุขภาพเพื่อลดปัจจัยเสี่ยง จึงทำให้ภาคีเครือข่ายมีความเข้มแข็งและก่อเกิดเครือข่ายร่วม ได้แก่ โรงเรียนในจังหวัดลำพูน ชมรมกัลยาณิวัฒนาลำพูน ชมรมสามเณรจังหวัดลำพูน เป็นต้น นอกจากนี้ยังเกิดการยกระดับการพัฒนาคณะสงฆ์ในการเสริมสร้างสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนา และการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน กลายเป็นนโยบายของคณะสงฆ์จังหวัดลำพูน ที่ขับเคลื่อนโครงการหมู่บ้านรักษาศีล 5 โดยการลดปัจจัยเสี่ยงของคนในชุมชน และเป็นการผลักดันนโยบายสู่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ที่ได้ให้ความสำคัญกับการขับเคลื่อนการลดปัจจัยเสี่ยงจังหวัดลำพูน ทั้งนี้ยังสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพื้นที่ หรือโครงการในพื้นที่ในการพัฒนาคณะสงฆ์เพื่อเสริมสร้างสุขภาวะตามแนวพระพุทธศาสนาและการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน

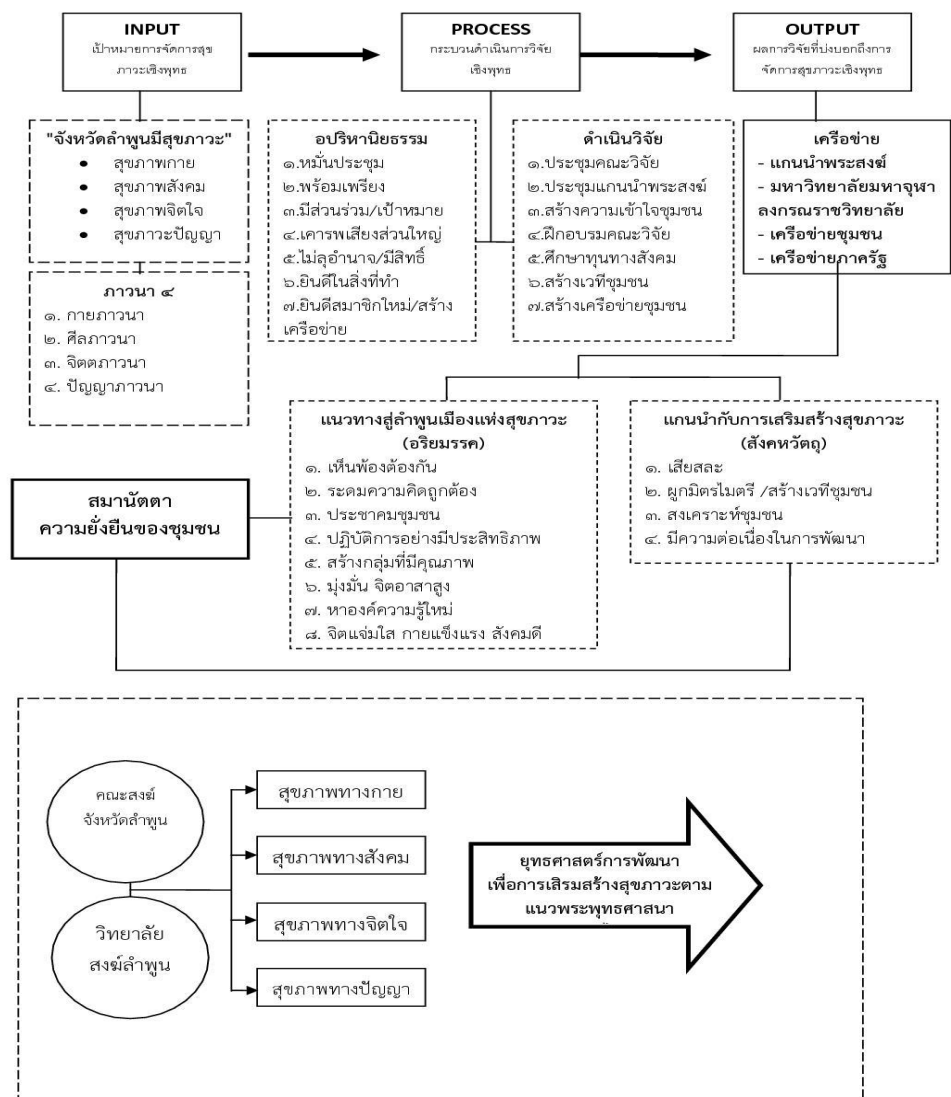
องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

การดำเนินการของสถาบันวิจัยพุทธศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย จึงดำเนินการพัฒนาข้อเสนอโครงการเพื่อศึกษาและดำเนินกิจกรรมภายใต้เรื่อง “การสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน” ที่กำหนดแนวทางสำคัญในการดำเนินกิจกรรมผ่านการบูรณาการการดำเนินงานร่วมกับหน่วยงานของวิทยาลัยสงฆ์ลำพูน มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัยในพื้นที่และภาคีเครือข่าย ในพื้นที่จังหวัดลำพูน เพื่อพัฒนาขีดความสามารถของคณะสงฆ์และเสริมสร้างเครือข่ายการลดปัจจัยเสี่ยงในชุมชน และการป้องกันนักดื่มนักสูบหน้าใหม่ตามแนวพระพุทธศาสนา ด้วยกลไก “บวร” โดยมุ่งเน้นการสังเคราะห์องค์ความรู้และถอดบทเรียนการสร้างสุขภาวะวิถีพุทธเพื่อการลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา ตลอดจนบูรณาการนโยบายการลดปัจจัยเสี่ยงหลักตามแนวพระพุทธศาสนาร่วมกับภาคีเครือข่าย ได้แก่ 1)สำนักงานพระพุทธศาสนาจังหวัดลำพูน 2)สำนักงานวัฒนธรรมจังหวัดลำพูน 3)สำนักงานสาธารณสุขจังหวัดลำพูน 4)กองบังคับการตำรวจภูธรจังหวัดลำพูน 5)เครือข่ายองค์กรงดเหล้า

รายงานสืบจากการประชุมวิชาการระดับชาติ ครั้งที่ 8 และระดับนานาชาติ ครั้งที่ 1 เรื่อง “พระพุทธศาสนา กับ แนวโน้มโลกยุคใหม่ : วิถีครู
บาศรีวิชัยสู่อารยธรรมร่วมสมัย” “Buddhism and New Global Trends : The Footprint of Khrua Sriwichai Towards
Contemporary Civilization”

ภาคเหนือตอนบน 6)เครือข่ายหมู่บ้านต้นแบบรักษาศีล 5 จังหวัดลำพูน 7)สถาบันวิจัยหริภุญชัย 8)ชมรมกล่าดีศรีลำพูน .9)เขตพื้นที่การศึกษาจังหวัดลำพูน และ 10)วิทยาลัยสงฆ์ลำพูน ที่มุ่งนำหลักธรรมทางพระพุทธศาสนามาประยุกต์ใช้ ได้แก่ หลักภวนาธรรม สังคหัตถุธรรม อปริหานิยธรรม และอริยมรรคธรรม โดยการขับเคลื่อนการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน ภายใต้หลัก “บวร” บ้าน วัด โรงเรียน จึงเกิดกระบวนการพัฒนาขีดความสามารถขององค์กรพระพุทธศาสนา ได้แก่ 1)

องค์ความรู้ในการดำเนินงานวิจัย

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัย ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

การศึกษาวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงปฏิบัติการ (Action Research) ที่มุ่งเน้นการได้มาซึ่งข้อมูลเกี่ยวกับความร่วมมือของการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน ข้อจำกัดหนึ่งของการวิจัยครั้งนี้คือ การรับรู้ด้านบทบาทเครือข่ายของแต่ละเครือข่ายที่จะต้องมาทำงานร่วมกันในการพัฒนาในแต่ละพื้นที่ของจังหวัดลำพูน และบริบทของบางพื้นที่ยังคงมุ่งเน้นการส่งเสริมสุขภาพของพื้นที่ตนเองที่มีอยู่แล้ว ไม่ได้มีกระบวนการในการสร้างและพัฒนาเชิงพื้นที่เพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนเพื่อลดปัจจัยเสี่ยงอย่างแท้จริง ดังนั้น ผู้วิจัยจึงจำเป็นอย่างยิ่งที่จะต้องสกัดองค์ความรู้ที่เกี่ยวกับการลดปัจจัยเสี่ยงเชิงพุทธเพื่อที่จะนำไปอภิปราย พูดคุย และทำความเข้าใจกับผู้นำชุมชน ชาวบ้าน เครือข่ายและผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องกับการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน ซึ่งในท้ายที่สุดก็เกิดการเรียนรู้และเข้าใจ สามารถเชื่อมโยงไปสู่กระบวนการในการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน ร่วมกัน

จากผลการวิจัยทั้งหมดที่วิเคราะห์และสรุปเพื่อนำเสนอนั้น ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะเพื่อการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน ดังนี้

1. คณะสงฆ์ และ องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ องค์กรบริหารส่วนจังหวัด องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ผู้นำชุมชน ควรมีการสะท้อนความคิดเกี่ยวกับวิถีชุมชน ประเพณี และวัฒนธรรม ที่เอื้อต่อการเสริมสร้างสุขภาพเพื่อลดปัจจัยเสี่ยง และสกัดเป็นองค์ความรู้ที่แท้จริง เพราะแน่นอนว่า สิ่งต่างๆ เหล่านี้ย่อมเป็นคุณค่าที่สำคัญของชุมชน แต่การรับรู้ของชุมชนร่วมกันยังไม่ได้เกิดขึ้นอย่างชัดเจนเท่าใดนัก

2. การเสริมสร้างกระบวนการเรียนรู้เครือข่าย เป็นเรื่องที่สำคัญที่สุด การเรียนรู้เพื่อรับรู้บทบาทเครือข่ายนั้นเป็นกระบวนการสำคัญที่จะสามารถนำไปต่อยอดเพื่อพัฒนาเป็นแนวทางใน

การทำงานร่วมกันของแต่ละเครือข่าย เพราะมองเห็นถึงศักยภาพ สมรรถนะ จุดเด่น และจุดด้อยของ
เครือข่ายต่างๆ ซึ่งจะต้องนำมาประยุกต์ใช้ในการทำงานร่วมกันในระดับเครือข่าย

3. การเสริมสร้างกระบวนการมีส่วนร่วมของเครือข่ายทุกภาคส่วน ทั้งภาครัฐ
ภาคเอกชน และภาคประชาชน ซึ่งถือได้ว่าเป็นปัจจัยสำคัญในการเสริมสร้างเครือข่ายการพัฒนาเมือง
ศิลปะเชิงสร้างสรรค์ ซึ่งการมีส่วนร่วมนั้นจะต้องเกิดมาจากวิถีแห่งความตั้งใจและความต้องการ
ร่วมกันของเครือข่ายทั้งหมดในการที่จะยกระดับและพัฒนาพื้นที่การสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยง
ตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัดลำพูน อย่างแท้จริง

4. ในการศึกษาวิจัยครั้งต่อไป ควรเป็นการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลต่อวิถีคิดของระบบ
เครือข่าย ซึ่งเป็นสิ่งที่น่าค้นหาว่าทำไมเครือข่ายแต่ละแห่งแต่ละพื้นที่นั้นมีวิถีคิดอย่างไร และส่งผลต่อ
การดำเนินงานทั้งของเครือข่ายเองและเครือข่ายอื่นๆ อย่างไรบ้างในการทำงานร่วมกัน และใน
ปัจจุบัน จะมีปัจจัยหนุนเสริมใดบ้างที่จะทำให้การเสริมสร้างเครือข่ายและการขับเคลื่อนกระบวนการ
เครือข่ายเพื่อการยกระดับการสร้างเสริมเครือข่ายลดปัจจัยเสี่ยงตามแนวพระพุทธศาสนา จังหวัด
ลำพูนได้ในทุกมิติได้อย่างเป็นรูปธรรมและยั่งยืน

References

- กาญจนา แก้วเทพ. (2538). *เครื่องมือทำงานตามแนววัฒนธรรมชุมชน*.
เกริกศักดิ์ บุญญาณพงศ์. (2540). *นโยบายของรัฐและแนวทางการจัดบริการสังคมแก่ผู้สูงอายุ*.
สถาบันวิจัยสังคมศาสตร์. มหาวิทยาลัยเชียงใหม่.
เดโช สนวนานนท์. (2518). *จิตวิทยาสังคม*. กรุงเทพมหานคร : โอเดียนสโตร์.
สถาบันวิจัยประชากรและสังคม มหาวิทยาลัยมหิดล. ประจำปี. (2554). *โครงการรายงานสุขภาพจิต
และโครงการพัฒนาที่มีผลต่อวิถีการดำเนินชีวิตของผู้สูงอายุ. รายงานการวิจัย*. สถาบันวิจัย
ประชากรศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหิดล
งามพิศ สัตย์สงวน. (2535). *การวิจัยทางมานุษยวิทยา*. กรุงเทพมหานคร : คณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณ์
มหาวิทยาลัย.
จ่านอง ทองประเสริฐ. (2514). *ประวัติพุทธศาสนาในเอเชียอาคเนย์*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์สาม
มิตร.

- จำนง อติวัฒน์สิทธิ์ และคณะ. (2532). *สังคมวิทยา*. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์มหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.
- จำลอง ดิษยวณิช. (2543). *วิปัสสนากรรมฐานและเชาว์อารมณ*. เชียงใหม่ : โรงพิมพ์แสงศิลป์.
- จิระเดช มโนสร้อย และอรัญญา มโนสร้อย. (2537). *เกสัชกรรมล้านนา: ตำรับยาสมุนไพรล้านนา*. กรุงเทพมหานคร: โรงพิมพ์องค์การสงเคราะห์ทหารผ่านศึก.
- ณรงค์ เส็งประชา. (2530). *มนุษย์กับสังคม*. กรุงเทพมหานคร: โอเดียนสโตร์.
- ประเวศ วะสี. (2525). *บทบาทวัดและพระสงฆ์ไทยในอนาคต*. กรุงเทพมหานคร: กรมศาสนา.
- . (2541). *บนเส้นทางใหม่ส่งเสริมสุขภาพพอพิวัฒนชีวิตและสังคม*. กรุงเทพมหานคร : หมอชาวบ้าน .
- ประภา ลิ้มประสูติ. (2543). “แนวคิดทางการพยาบาลและอนามัยชุมชน”. ใน เอกสารการสอนชุดวิชากรณีเลือกสรรการพยาบาลอนามัยชุมชน. กรุงเทพมหานคร : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์.
- ปวย อังภากรณ์. (2514) *สังคมวิทยาชาวบ้าน*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- พระนคร ปริงฤทธิ์ และคณะ. (2549). *สมุนไพรและการแพทย์พื้นบ้านล้านนา*. เชียงใหม่ : โครงการสุขภาพแบบองค์รวม มูลนิธิพัฒนาศักยภาพชุมชน.
- พระราชวรมนี. (2527). *กรมพัฒนาชนบทของพระสงฆ์ไทย*. กรุงเทพมหานคร : มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย.